

Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie

Katedra i Zakład Pielęgniarstwa

Kierownik prof. dr hab. n. med. i n. zdr. Elżbieta Grochans

ul. Żołnierska 48, 71-210 Szczecin

tel. +48 91 48 00 910, fax +48 91 48 00 905, e-mail: zpropnp@pum.edu.pl

Szczecin 2023-07-22

Recenzja

**Rozprawy doktorskiej mgr Anny Pileckiej „Rola mediów, ze szczególnym uwzględnieniem Internetu, w kształtowaniu zachowań prozdrowotnych”,
napisanej pod kierunkiem
prof. dr hab. n. med. Elżbiety Krajewskiej – Kułak,
promotor pomocniczy - dr n. o zdr. Joanna Fiłon**

Ocena wyboru tematu

Obecnie media pełnią kluczową rolę w kształtowaniu opinii publicznej. Telewizja, radio, Internet, prasa oraz media społecznościowe dostarczają informacji na temat wydarzeń politycznych, społecznych, kulturalnych, naukowych, a także medycznych. Jednak nie wszystkie informacje są przekazywane w sposób obiektywny i niezależny, co wpływa na kształtowanie opinii publicznej.

Biorąc pod uwagę najnowsze informacje, prawie połowa (46,4%) populacji na świecie ma dostęp do Internetu. Liczba osób korzystających z sieci w ciągu ostatnich lat uległa podwojeniu i systematycznie wzrasta, a korzystanie z Internetu stało się właściwie nieodzownym składnikiem codziennego życia ludzi zamieszkujących każdy kontynent.

Globalna sieć stanowi jedno z głównych źródeł wiedzy, w tym wiedzy medycznej. Jak wykazują badania, Internet umożliwia szybki (70% wskazań), łatwy (65%) i wygodny (48%) dostęp do treści, a także korzystanie z opinii innych pacjentów (33%). Lekarz nadal cieszy się największym zaufaniem (86%), ale Internetowi ufa aż 71% badanych.

Zgodnie z aktualnym piśmiennictwem najważniejsze aspekty popularyzacji treści o tematyce medyczno-zdrowotnej w Internecie związane są z jego określonymi funkcjami, takimi jak:

– informacyjno-edukacyjna - jako źródło wiedzy medycznej;

- społeczna - jako platforma tworzenia się wspólnot zdrowotnych;
- ekonomiczna - jako rynek usług i produktów medycznych;
- polityczna- jako instrument biowładzy;
- opiniotwórcza - jako źródło ryzyka zdrowotnego, ponieważ w Sieci istnieje wiele informacji, które w pośredni sposób mogą wpływać na postawy i zachowania zdrowotne internautów.

Jak wynika z badań, Polacy nie tylko poszukują informacji medyczno-zdrowotnych w sytuacji choroby, ale także interesują się ogólnymi treściami zdrowotnymi. W ten sposób w przestrzeni wirtualnej współistnieją dwa stany: stan zdrowia i stan choroby.

Stąd wybór tematu przez Doktorantkę jest słuszny, a podjęty problem jest aktualny i mieści się w dyscyplinie nauk o zdrowiu.

Ocena formalno-redakcyjna

Przedstawiona do oceny praca ma układ typowy dla dysertacji doktorskiej, zawarta jest na 140 stronach komputeropisu, łącznie z Aneksem. Struktura pracy jest przejrzysta i logiczna, została zachowana właściwa proporcja między poszczególnymi elementami. W części pierwszej przedstawione są założenia teoretyczne poruszanej problematyki. Kolejną część to konceptualizacja badań własnych, trzecią zaś stanowi materiał empiryczny, obejmujący wyniki badań, dyskusję i wnioski. Praca zawiera również wykaz wykorzystanego piśmiennictwa, tabel i rycin, streszczenie w języku polskim i angielskim, Aneks zawierający narzędzia badawcze wykorzystane w pracy oraz zgodę Komisji Bioetycznej. Piśmiennictwo stanowi 140 pozycji dobranych do treści pracy w sposób prawidłowy, niestety tylko 33% pochodzi z ostatnich 10 lat, a około 29 % całości stanowią pozycje anglojęzyczne.

Edytorsko praca jest staranna, czytelna, ilustrowana rycinami i tabelami. Poszczególne części są koherentne i zgodne z tytułami. Treść pracy zgodna jest z tytułem dysertacji.

Ocena merytoryczna

W części teoretycznej Autorka przedstawiła zagadnienia dotyczące tematu badań. Część pierwsza poświęcona jest klasyfikacji oraz roli i funkcji współczesnych środków masowego przekazu, część kolejna to opis wybranych aspektów zachowań zdrowotnych. Doktorantka wykorzystwała poprawnie piśmiennictwo, wyjaśniając założenia teoretyczne. Sugestia recenzenta - przy przygotowywaniu pracy do druku proponuję wykorzystać najnowsze, dostępne publikacje. Ta część pracy w sposób wystarczający wprowadza

czytelnika do tematyki badań, stwierdzam, że napisana jest ze znanstwem zagadnień podjętej problematyki.

Konceptualizacja badań własnych i opis procedury badawczej stanowią kolejne rozdziały. Celem badań była ocena roli informacji związanych ze zdrowiem przekazywanych w mediach, w szczególności w Internecie, na decyzyjność w zakresie zachowań prozdrowotnych kobiet.

Doktorantka przedstawiła również cztery cele szczegółowe.

1. Poznanie opinii badanych na temat wiarygodności informacji na temat zdrowia podawanych w mediach i Internecie.
2. Ocena satysfakcji z życia respondentek.
3. Ocena preferowanych zachowań zdrowotnych przez respondentki.
4. Ocena zależności pomiędzy preferowanymi zachowaniami zdrowotnymi a satysfakcją z życia, samooceną stanu zdrowia, częstością korzystania z opieki medycznej, mediów i Internetu, rodzajem preferowanych programów, stron i portali społecznościowych, wiekiem, płcią, miejscem zamieszkania, wykształceniem, stanem materialnym.

Ciekawym elementem jest fragment argumentujący realizację badań w aspekcie praktycznym.

Doktorantka opracowała sześć pytań badawczych, w tym cztery rozstrzygające i dwa dopełniające. Przedstawiła również sześć hipotez badawczych odnoszących się do pytań badawczych. Brakuje niestety czytelnego zaprezentowania zmiennych.

Do badań, Doktorantka zastosowała metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem standaryzowanych narzędzi:

- Skali Zasobów Materialnych Rodziny (ang. *Family Affluence Scale* - FAS),
- Skali Oceny Stopnia Satysfakcji z Życia (ang. *The Satisfaction With Life Scale* - SWLS), wersja dla innych profesjonalistów, nie będących psychologami,
- Inwentarza Zachowań Zdrowotnych (IZZ),
- oraz kwestionariusza ankiety własnej.

Zbiór wykorzystanych narzędzi jest poprawny i świadczy o znajomości tematyki badań realizowanych przez Doktorantkę. Zastosowanie odpowiednich narzędzi, przyniosło interesujący poznawczo i ważny ze względów praktycznych materiał badawczy. Badania zostały zrealizowane z zastosowaniem odpowiednich metod statystycznych umożliwiających opracowanie i interpretację danych.

Na przeprowadzenie badań uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej R-I-002/174/2019 i Dziekana Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku.

Badania przeprowadzono wśród 333 kobiet, studentek kierunków medycznych Wydziału Nauk o Zdrowiu UMB oraz Uniwersytetu Zdrowego Seniora i Uniwersytetu Profilaktyki Psychogeriatrycznej Wydziału Nauk o Zdrowiu UMB. Do badań rozdano 350 kwestionariuszy, zwrotnie zakwalifikowano 333 – proszę o wyjaśnienie powodu niezakwalifikowania wszystkich narzędzi do badania.

Badania właściwe były poprzedzone badaniami pilotażowymi, zrealizowanymi w grupie 50 osób. Proszę o wyjaśnianie czy po ich przeprowadzeniu dokonano modyfikacji dokumentacji do badań właściwych. Proszę również o uzupełnienie czasu, w jakim były prowadzone badania i dokładnego ich przebiegu.

Doktorantka do badań włączyła „kobiety z uwagi na fakt, że kobiety są bardziej niż mężczyźni podatne na treści prezentowane w mediach, a studentki kierunków medycznych i uniwersytetów zdrowotnych seniora powinny mieć prawidłowo ukształtowane zachowania prozdrowotne”, nie podała jednak szczegółowych kryteriów włączenia i wyłączenia i wykluczenia z badań - proszę o uzupełnienie.

Kolejną częścią pracy jest zawarty na 34 stronach opis wyników badań, które przedstawione zostały za pomocą 47 tabel oraz 9 rycin. Konstrukcja tabel i rycin jest staranna, opis wyników badań jest poprawny i czytelny, stanowi bardzo cenną i wartościową część pracy. Proponuję jednak nie oznaczać kierunku korelacji w sytuacji gdy jest ona słaba, tj. 0,2 (np. tabela 27, 28, 30, rycina 1).

Bardzo ciekawym rozdziałem jest rozdział VII w którym dokonano weryfikacji hipotez i przedstawiono ograniczenia badania. Stanowi on podsumowanie badań i ułatwia czytelnikowi analizę, świadczy o dojrzałość badawczej Doktorantki.

W bardzo rozbudowanej dyskusji, zawartej na 29 stronach, Doktorantka krytycznie omówiła wyniki badań własnych w odniesieniu do danych z piśmiennictwa. Dyskusja napisana jest w sposób interesujący, ma zachowane właściwe tempo i porusza najbardziej istotne problemy. Taki sposób prowadzenia dyskusji świadczy o znajomości zagadnienia i dużej rzetelności naukowej. Po przeprowadzeniu szczegółowej analizy materiału, Doktorantka skonstruowała sześć końcowych wniosków, odpowiadającym na pytania badawcze. Zaprezentowała również postulat wskazujący na konieczność współdziałania pracowników ochrony zdrowia z masowymi środkami przekazu.

Uwagi i sugestie

Podczas recenzji przedstawionej dysertacji nasunęły się następujące uwagi i sugestie:

1. Doktorantka nie uniknęła drobnych błędów stylistycznych, literowych i interpunkcyjnych.
2. Proszę również o odniesienie się do uwag zawartych w recenzji.

Podsumowanie

Wymienione uwagi nie dotyczą merytorycznej wartości pracy, mają jedynie charakter drobnych wskazówek, które mogą okazać się przydatne w przyszłym przygotowaniu rozprawy do publikacji.

Podsumowując, rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, a całość opracowania dowodzi, że Doktorantka ma dużą wiedzę teoretyczną i umiejętność planowania i realizacji projektu badawczego. Na tej podstawie stwierdzam, że rozprawa doktorska Pani mgr Anny Pileckiej pt. „Rola mediów, ze szczególnym uwzględnieniem Internetu, w kształtowaniu zachowań prozdrowotnych” spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz.595, z późn. zm.). W związku z powyższym wnoszę do Senatu Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku o dopuszczenie Pani mgr Anny Pileckiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. n. med. i n. zdr. Elżbieta Grochans

Kierownik Katedry i Zakładu Pielęgniarstwa PUM

KIEROWNIK
Katedry i Zakładu Pielęgniarstwa
prof. dr hab. Elżbieta Grochans